

עין משפט
נר מצוה

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

מסורת הש"ס

א ו א מ פ"כ מסלמת
ממיה הלל ד ועיין
כספנות וימימי' מסת עין
פנ טעמי' ד'מ' פ"י רב
ע"פ ה'

א) קדושין פ"ג ע"ג עטושט
ב) ח"א ז"כ לכה ז"ע
ג) ח"א ז"כ לכה ז"ע
ד) ח"א ז"כ לכה ז"ע
ה) ח"א ז"כ לכה ז"ע
ו) ח"א ז"כ לכה ז"ע
ז) ח"א ז"כ לכה ז"ע

רבינו הגנאל

ואמרו אי הכי נשאל
למכור למי מהן חזק
וממי קבל דמיה וינעון
באומר לא ידעתי אמרי
שטינו בעיניה ופסי
לקנותה ואתיהי לתי מ
שיתן לי דמיה הרי היא
מכורה לו ונתן לי א' מהן
דמיס והא' השליש הפועל
למי ולמי המלית וצמי
יודע כי מהן שנתן ואני
השליש כגון זה שנינו
שנינו נשבעין וחולקין.
ובינין שא' הוא שקנה ותא'
וטוען בשקר ותני תנא
שנינו נשבעין ונשבעין
סבלל דהיא תנא על
חייס לשבועת שוא של
אחר מהן. מהני' דלא
כח נשט דאי בן נשט
הא חייס וקמי' שנתין
נוטלין בלא שבועה. וברי
בן נשט לא נשבעין ונשבעין
פרק כל הנשבעין שבטורה
הלכה ותנוי על מפס.
ודחינן אפי' תימא בן
נשט [הנא] איכא לימיר
שבועת תרווייהו בחזא
אנבהו והי' בקניינא
שנתין בא' קנאיה ואין
ביתיקן שבועת שוא. תיב
אכרי' לימא מהני' דלא
כסומכוס דאמר מהן
היובל בספק חולקין בלא
שבועת דתתן שיש שנת
את הפרה ונמצאת עובדה
בעיה וכו'. ואמרי' בנמי
ארי' אמר שמואל זו
דברי סומכוס אבל חמיסי
אמרס וזו כלל [גרו]ן
ברין המוציא מחבירו
עלי הראיה. תני נמי
הכי שור שנחן את הפרה
ונמצא עוברה כצורה
ואינו יודע אם עד
שלא נגחה יורה ואם
משנתה יורה משלם
חזי' לפרה ורביע ותיב
לולד דברי סומכוס ותיב
המניה. ואמרי' אלא מאי
מניה אית סומכוס
והא כרבנן אמאי נשבעין
אלא הוציא מחבירו
עלי הראיה אכרי' ופרקי
היכא דהפסי חזי' וידין
טעין עליה אמר רבנן
הפסי' הא דתרווייהו
הפסי' לה אמר רבנן
חוליקן בשבועת. אלא
אי אמרת סומכוס השתא
ומה התם דלא הפסי
תרווייהו וכו'. וברי רבה
בר [רב] הונא דאמר אמר
סומכוס אפי' ברי וברי
בהתחילין פרה בחסור
כפי' השאל את הפרה
וכדבי ר' חייא בר אבא
אמר סומכוס אפי' ברי
וכי כרבה בר [רב] הונא
בסוף פ' המניח את הכר.

א' תנא מציעא. משום דמורה ואמר חכראי לאו מידי חקר לכן תפיס אע"ג שידוע שחזירו מלאה ודמו רבנן שנבעה עליה כדי שיפרשו אבל מקח וממכר דליכא למימר הכי שאם יודע שחזירו קנאה לא היו תפיס ומדנתים בה פסור שלו לקמן דנקטו זוזי מתרווייהו אימא לא ישבע דמשום שנבעה לא יפרוש שהרי פסור הוא לו ומר אמת קמ"ל דאס"ה ישבע והיכא שדלאי איתו פסור ומר אמת כגון דקא טעין כל אחד אני ארגמיה שאחד מהן טוען שקר כצמוד או כגון שניס אדוקין בשטר דלקמן (דף טו.) התם פשיטא דיחולקו בשנבעה דע"י שנבעה ודלי' יפרוש דקשיר אמתונא לא חשיד אשנבעתא: **ולחזי' זוזי בטאן נקט.** פ"ש"י נשאל למוכר ואע"ג דאין המוכר נאמן כשאין מקחו בידו כדאי נבעשה יחסין וקדושין דף עג: ושם ד"ה כ"ה.) ה"מ דנקט מתרווייהו אבל בדקיקת מחד דלמחי אפילו אין מקחו בידו וגרסינן בתר הכי ולא ידעינן ומנסן דתק לפרש כן דהכא פריך פסיר דאע"ג דאין מקחו בידו נאמן הוא כעד אחד ואמאי שניס נבעין אוחו שהמוכר מסייעו יפטר משנבעה וידין ישבע שנבעה דלורייתא והשתא גרס פסיר ולא ידע דלי ידע הוי נאמן כעד אחד ומיהו ה"מ לשני דליתיה קמן דנשיליה וכו' מפרש דנשאל להם ממי קבל המוכר המעות שאין לנו חושדן אותן לשקר ביה ולמר נתמי והוא לא נתן וגם הם אינם חלוקים אלא למי נתלה המוכר אבל נמימית המעות אינם חלוקין: **לימא מתני' דא' כבן נגב.** מנינו למימר ידע שפיר דמתני' אפטר דתרווייהו כדדי אגנהו ומ"מ פריך שיחולקו בלא שנבעה אחרי שאפשר לנא לדי שנבעה שוא ומשני התם ודאי איכא שנבעת שוא: **התם דלא תפסי תרווייהו.** כ"א האחד ואע"ג דאפי' בעומדת כגאס אית להו לרבנן המוציא מחבירו עליו הראיה מ"מ מיקרי האחד

תפיס מחמת חוקת מריה קמא ואית דגרס התם דמד מנייהו הוא: **היכא דאיכא דררא רבבונא.** פירוש שנלא טענותיהם יש ספק לנ"ד דיש לאחד תביעה על חזירו בלא טענתם כגון נשור שנגח את הפרה (כ"ק דף מו.) ומתחילין פרה כצמוד ל"א אחרי שהספק נולד מעלתו דין הוא שיחולקו אפילו בלא שנבעה: **ומה התם דאיכא דררא רבבונא.** ואיכא למימר כולה דמר. לא פריך אלא אי סומכוס ס"ל כרבנן דכן נגס דלא חיישי לשבעות שוא ולכן נגס דלרבה היכא דאיכא למימר כולה דמר פלגי בלא שנבעה משום דליכא בודאי שנבעת שוא: **ומה התם דאיכא דררא רבבונא.** צפרק ח"ה (כ"ב דף לו.) ושם גבי ארנא דאמר רב נחמן כל דאלים גבר פריך מהמחליף פרה כצמוד דיחולקו ומשני התם איכא דררא דממונא ולא פריך ומה התם דליכא דררא דממונא ואיכא למימר כולה דמר יחולקו גבי ארנא דליכא למימר דתרווייהו הוא ואין חולקין אלא כל דאלים גבר כצפרין הכא היינו משום דלענין חלוקה כסדת דררא דררא דממונא היא טובה מאחר שספק גמור הוא בלא טענותם דין שיחולקו אבל ארנא אע"ג דאפטר דתרווייהו היא כיון דליכא דררא דממונא ואין אוחזין הי דינא כל דאלים גבר אבל לענין שנבעה אין מועיל סכרת דררא דממונא לחלוק בלא שנבעה אחרי שהוא בודאי של אחד מהם סכרת הוא שיחולקו בשנבעה אולי יודע אחד מהם התם

דאמרה ואמר. מורה הימר לעלמו לנחשו בה בלא משפט: **לאו מידי חקר.** אינו מפסיד כלום כגאס בזה לו וחקף בלא תורה: **אבל מקח וממכר דליכא למימר הכי.** ואע"ג שזה גם הוא נתן את המעות למוכר כדאוקומין לקמן דנקט מתרווייהו מד מדעתיה ומד בע"כ וכשיחולקו יטול זה חצי מעותיו חיה חצי מעותיו אפי' חסרון הוא אלאו דלי לא הוה כרין לה לא הוה מהדר אכרתה למזונה חיה שכל לחוק וליתן חצי דמיס שלא כרין מחסרו: **דמי קא יחיבנא.** דמיס אני רוצה ליתן: **אבל מציאס דליכא למימר.** חכרי ילך וימלא אחרת זה ודאי מחסרו ממנו: **ולחזי' זוזי בטאן נקט.** נשאל את המוכר ממי קיבל דמיה דתניא כדקדושין (דף עג:) נאמן בעל המקח לומר לה מה מכרת וזה לא מכרת. ואע"ג דמסיים כד"ס שמקחו בידו אכל אין מקחו בידו אינו נאמן שלא נתן לכך לרבה כל כך להיות זכור מאחר ששניסם חזרו אחריו כפיסוק דמיה הא אוקומנא התם דנקטו זוזי מתרווייהו מחד מדעתיה ומחד בע"כ דכיון דלא עליה רמיא לאסודי לא דק כולי האי להיות זכור משהלכו מלפניו הי מדעתיה ודי בע"כ אבל היכא דלא קיבל דמיס אלא מחד מירכד דכר ה"ג לא לריכא דנקט זוזי מתרווייהו ה"ג ולא ידעינן ממי מדעתיה וממי בעל כורחיה. ולא גרסי' ולא ידע דאפי' ידע כזו אין המוכר נאמן משהלכו כדמוקין התם: **מהני' דמשבע לתרווייהו ומד משבע דשיקרא:** דלא כבן נגב. דמנינו על פנקסו: **אלו ואלו.** באין לשוא אחר בעל הבית לחטוין תן לפני חטיס דריגד ועלי לשלם או לפועלים כסלע מעות שאני חייב בשכרם ועלי ליתן סלע הוא אומר נתמי והוא אומר לא נטלתי וטיניס מוכעין את בעה"כ שטינא שבעין וטעלין מבעל הבית אמר בן נגב כיצד אלו ואלו באין לדי שנבעת שוא אלא שניסם טעלין בלא שנבעה: **אימור כדדי הדדי**

אגבסו. למציאה וכל אחד ואחד חסרו חמשה וכולה שלי וכו' משבע על חיה קושטא שמשבע. ולענין מקח וממכר נמי שמא לשניסם נחלה: **כסומכוס.** כצכא קמא גבי שור שנגח את הפרה ונמצא עוברה בלדה (דף מו.) עליו הראיה. בעדים זאי לא לא גבי מידי והכא חולקין [בשבעה]: ה"ג אי אמרס כשלמא רבנן הסס דלא ספסי פרווייהו אמור רבנן כו' הכא דספסי פרווייהו פלגי בשנבעה אלא אי אמרת סומכוס ומה התם דלא ספסי פרווייהו אמר סומכוס פלגי בלא שנבעה הכל דספסי פרווייהו לא כל שכן: פרווייהו ספסי. ואין כאן מוציא מחבירו: **בשנבעה פלגי לה.** כיון דמחכר גוביניא כמה שמחזירו מוסס דהאי ממון מחוקמו כדדי כדאמר' התם לרבנן דבעי ראה הנריכוס שנבעה: **שמא ושמא.** כי התם דקמני נמצא עוברה בלדה ואין ידוע אם עד שלא ילדה נגחה אם משלדה נגחה וללא מת הולד מחמת הנגיחה אלא מאליו וכיון דכל חד שמא טעין ליכא למרמי עליהו שנבעה: **דרכה בר רב הונא.** צפרק הסוואל לקמן (דף עג:) דררא דממונא. חסרון ממנו. שאם יפרע זה שלא כדוין הוה חסרון ממנו ואם נפטרתו שלא כדוין נמצא זה חסר וכל חסר וכל פרתו: **ומה הסס דליכא דררא דממונא כו'.** איזה מהן שמפסיד החצי שלא כדוין אמה מחסרו ממנו: **ואיכא**

הגהות הבי"ח

מוסף רש"י

ולחזי' זוזי בטאן נקט. קא ט"ד שאל קיבל משנת אלא מחכר מהסס. הא ודאי מוכר כדבי זוזי נתן קיבל ודע' ד'ו' ס' כ"ד אלו ואלו באין לירי שבועת שוא. נאמן לרדי לישבע שבעת שוא מנייסה. לדיתיקי דאי משקך שביעות חזי'. אמר סומכוס אפילו ברי וברי. דשניסם טעניס טענת כר, ואפילו הכי נתבע טוען כר לי שטי חזי ואפילו הכי כיון דלגי דינא מספקא מאן קאמר קושטא חולקין ודיב' ה"ה.